

นอกเหนือจาก COVID-19: การให้ความสำคัญของโลกในการต่อสู้กับโรคติดต่อในอนาคต

เรียบเรียงและวิเคราะห์โดย พ.ท. อัครชัย หนูนภักดิ์

สถาบัน RSIS ซึ่งเป็น Think Tank ของ สิงคโปร์ ได้อธิบายถึง “นอกเหนือจาก COVID-19 : การให้ความสำคัญของโลกในการต่อสู้กับโรคติดต่อในอนาคต” สรุปได้ดังนี้

เมื่อ ต.ค.2019 “The Economist Intelligence Unit’s (EIU)” ได้นำเสนอ “ดัชนีความมั่นคงด้านสาธารณสุขโลก (Global Health Security Index)” พบว่าไม่มีประเทศใดในโลกที่มีการเตรียมพร้อมอย่างสมบูรณ์ในการรับมือกับโรคติดต่อ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ประเทศใดจะทำได้ แต่สิ่งที่น่าตกใจ คือ ประเทศส่วนใหญ่ของโลกมีความพร้อม

เฉลี่ยเพียงร้อยละ 40 ขณะที่ประเทศที่ร่ำรวยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 51.9 ซึ่งสถานการณ์ยังคงไม่ดีขึ้น นับเป็นเวลากว่า 15 ปี นับตั้งแต่ “องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO)” ได้บังคับใช้ “กฎอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulations: IHR)” เมื่อปี 2015 เป็นหนึ่งในการอ้างอิงสำหรับดัชนีดังกล่าว IHR ได้แนะนำถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศในการเฝ้าระวังโรค การป้องกัน การควบคุม และการตอบสนอง ซึ่งไม่มีประเทศใดปฏิเสธได้ว่าไม่ได้รับการเตือนล่วงหน้า เมื่อ มี.ค.2019 นักวิชาการจากเมือง Wuhan ประเทศจีนได้ตีพิมพ์เอกสาร เพื่อแจ้งเตือนถึงความเป็นไปได้ที่จะมีการแพร่ระบาดของโรคใหม่ ที่คล้ายกับ SARS หรือ MERS ที่มีค้างคาวเป็นพาหะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่การแพร่ระบาดจะเกิดขึ้นในจีน อะไรเป็นสิ่งที่นักวิชาการดังกล่าวเลือกที่จะไม่ติดตามโรคดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าอันที่จริงแล้ว COVID-19 ไม่ได้คล้ายกับ SARS แต่กลับคล้ายกับ H1N1 ที่มีการแพร่ระบาดได้เร็วแต่เสียชีวิตน้อย อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการวินิจฉัยโรคเป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งต้องใช้เวลากว่า 3 สัปดาห์ เพื่อยืนยันว่า COVID-19 ติดต่อกันมนุษย์สู่มนุษย์ได้ หลังจากจีนได้รายงานถึงโรคดังกล่าวเมื่อ 31 ธ.ค.2019 เกิดการแพร่ระบาดอย่างก้าวกระโดดในจีน และขยายออกไปนอกประเทศ แต่ก็ยังมีอาจประนามจีนได้ เนื่องจากจีนได้ทุ่มเงินลงทุนในการศึกษาโรคดังกล่าว และการเฝ้าระวังในประเทศต่าง ๆ มากถึง 1.94 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่จีนยังคงประสบปัญหาเรื่องความแม่นยำที่ต้องใช้เวลา 3 วัน ในการยืนยันว่าติดโรคดังกล่าว

ข้อมูลจาก WHO เปิดเผยว่า COVID-19 กำลังมีการแพร่กระจายที่ช้าลง โดยเมื่อวันที่ 16 ก.พ.2020 จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันลดลงจนเกือบถึง 1,000 ราย จากที่เคยมีจำนวนถึง 4,000 ราย

เมื่อวันที่ 5 ก.พ.2020 อย่างไรก็ตาม 3 ปัจจัยหลักที่แต่ละประเทศควรให้ความสำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงเผชิญหน้ากับสถานการณ์ดังกล่าวคือ (1) การวิจัยเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเปรียบเหมือนการป้องกัน ซึ่งทั่วโลกควรร่วมมือกันมากกว่าที่จะตอบสนองในยามที่การแพร่ระบาดขึ้นทั่วโลก (2) ให้ความสำคัญมากขึ้นกับข้อมูลทางวิชาการจากภาควิชาการ และประชาคมด้านวิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่อาจหมายถึง COVID-19 ได้ถูกค้นพบตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี 2019 แต่กลับไม่มีใครให้ความสนใจในข้อมูลดังกล่าว และ (3) การมีเครือข่ายนานาชาติในการเฝ้าระวังโรคระบาดเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากโรคต่าง ๆ มีวิวัฒนาการตลอดเวลาแตกต่างกันไปตามพื้นที่ของโลก ระดับของการแพร่ระบาด ความรุนแรงถึงชีวิต และอาจเกิดการระบาดขึ้นได้ในหลายพื้นที่ของโลกในคราวเดียวกัน ดังนั้นแนวทางในการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง จึงเป็นการเตรียมพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นในอนาคต และเปรียบเหมือนการใช้เลนส์ถึงสามรูปแบบในคราวเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย “เลนส์มุมกว้าง” ที่ช่วยให้เห็นภาพรวมของโรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นดัง “กล้องจุลทรรศน์” ในการค้นหาเบาะแสของโรคเหล่านั้น และเป็น “กล้องส่องทางไกล” ที่ช่วยให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของเชื้อโรคที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยเลนส์ทั้งสามได้ถูกรวบรวมอยู่ในเครือข่ายความร่วมมือที่ชื่อว่า “Global (Genome) Microbial Identifier: GMI” ก่อตั้งโดยนักวิทยาศาสตร์ในปี 2011 GMI เป็นเครือข่ายระดับโลก ในการรวบรวม วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลของ “จุลชีพ (Microorganism)” ในแบบ Real-time แล้วกระจายข้อมูลดังกล่าวไปในหมู่นักวิทยาศาสตร์ นานาชาติ และภาคเอกชน

RAND สรุปว่า เพื่อให้เกิดความพร้อมในการรับมือกับโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มีความจำเป็นที่แต่ละประเทศ ควรเสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็น “กล้องจุลทรรศน์” ที่มีความสามารถในการค้นหาเบาะแสของโรค ซึ่งแต่ละประเทศต้องอาศัยระยะเวลาตามแต่ศักยภาพของแต่ละประเทศ

สำหรับประเทศไทย ควรดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับโรคระบาด ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคระบาดที่มีความร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับกองทัพไทย ควรสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถในการรับมือกับโรคระบาดของประเทศ และระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

